

Veelgestelde vragen Beter Leven keurmerk Varken ten aanzien van aflopen overgangstermijn 2025

Er komen veel vragen binnen over de criteria waarvan per 01-01-2025 de overgangstermijn afloopt. Ter verduidelijking zetten we de meest voorkomende vragen en antwoorden hier op een rijtje. Daarnaast heeft de Dierenbescherming een aantal aanvullende besluiten genomen die invloed hebben op de criteria waarvan per 01-01-2025 de overgangstermijn afloopt, zie ook het bestand aanvullende besluiten en interpretaties op de [website](#).

Algemeen

1. *Worden er per 01-01-2025 strengere/aanvullende eisen gesteld?*

Bij de start van Beter Leven Varken in 2010 is in een aantal criteria bepaald dat hier bij nieuw- en verbouw doch uiterlijk per 01-01-2025 aan voldaan moet worden. Veel van de aan Beter Leven Varken deelnemende varkenshouders hebben in de afgelopen jaren bij nieuw- of verbouw hun bedrijf al aan deze criteria aangepast. Er zijn ook nog deelnemende varkenshouders die dit nog moeten doen en het einde van de overgangstermijn nadert.

2. *Als de Beter Leven controle altijd in december plaatsvindt, welke criteria worden dan in december 2024 gehanteerd?*

Het bedrijf wordt gecontroleerd op basis van de tijdens de controle geldende criteria en aanvullende besluiten. Tijdens de Beter Leven controle in december 2024 worden de criteria waarvan per 01-01-2025 de overgangstermijn afloopt nog niet gecontroleerd, indien er op dat moment nog geen ver- en/of nieuwbouw heeft plaatsgevonden. Vanaf 01-01-2025 worden de criteria waarvan per 01-01-2025 de overgangstermijn verloopt standaard meegenomen tijdens de Beter Leven controles (naast de al eerder geldende criteria).

3. *De vergunning die is aangevraagd voor de verbouw/nieuwbouw van de stal is nog steeds niet toegekend. Hoe gaan jullie hiermee om?*

Dit is een bekend probleem. De Dierenbescherming heeft daarom door Agra-Matic, een adviesbureau ruimtelijke ordening, bouw- en milieuzaken in de agrarische sector, laten uitzoeken welke van de criteria waarvan per 01-01-2025 de overgangstermijn afloopt vergunningplichtig zijn in Nederland. Hierop heeft de Dierenbescherming twee besluiten genomen:

1. Bedrijven die vastlopen door vergunningsproblematiek in geval van **verbouw** kunnen een individuele ontheffingsaanvraag indienen op basis van overmacht volgens de gebruikelijke procedures. Uitsluitend wanneer dit gaat om vergunningsproblematiek met betrekking tot criteria G13c hygiënesluis, AH05C daglicht doorlatend oppervlak en/of B02a.1 vloeruitvoering biggen zal een dergelijke aanvraag in overweging worden genomen.
2. Bedrijven die vastlopen door vergunningsproblematiek in geval van **nieuwbouw** kunnen zich, via de ketenregisseur, tot 01-09-2024 aanmelden voor een ontheffingsregeling op basis van overmacht. Uitsluitend wanneer dit gaat om vergunningsproblematiek met betrekking tot nieuwbouw zal een dergelijke aanmelding in overweging worden genomen. Bij toekenning zal er uitstel geboden worden tot 01-01-2028. Onder deze

ontheffingsregeling kunnen alle 2025 BLk Varken criteria vallen, met uitzondering van criteria Z09 groepshuisvesting zeug en V01B stabiele groepen.

De Dierenbescherming hoopt hiermee bedrijven perspectief te bieden die graag verder willen binnen het Beter Leven keurmerk, maar door overmacht worden vertraagd. Aanvragen voor de ontheffingen kunnen gedaan worden tot 1 september 2024.

Daglicht

4. *Mag er gebruik gemaakt worden van daglichtlampen in plaats van daglichttoetreding via de muren en/of daken?*

Nee, dat mag niet. Daglichtlampen worden niet gezien als een volwaardig alternatief voor daglichttoetreding. Beter Leven varkensstallen zullen bij nieuw- en/of verbouw na 01-01-2011, doch uiterlijk per 01-01-2025 voorzien moeten zijn van daglicht doorlatend oppervlakte. De minimale benodigde percentage daglicht doorlatend oppervlakte is verschillend bij daglichttoetreding via de zijwand, het dak of een daglichtkoker. Ook zijn de benodigde minimum percentages verschillend voor Beter Leven 1, 2 en 3 sterren. Zie de criteria voor de minimale percentages.

5. *Mag de daglicht doorlatend oppervlakte ook bestaan uit ander materiaal dan standaard glas, bijvoorbeeld door materialen die iets minder doorzichtig zijn?*

De Dierenbescherming heeft geen bezwaar tegen het gebruik van andere materialen zoals melkglas, glasblokken of polycarbonaat kanaalplaat als daglicht doorlatend oppervlakte. Wel dienen deze materialen een gelijke totaal hoeveelheid daglicht door te laten als bij daglichttoetreding via standaard glas. Dit kan aan de hand van de lichtdoorlatendheid (transmissiewaarde) bepaald worden. Bij een lagere transmissiewaarde zal er gecompenseerd moeten worden met een groter daglicht doorlatend oppervlakte.

Rekenvoorbeeld:

De vloeroppervlakte in de stal bedraagt 100 m². De ramen in de zijwand moeten dan minimaal 2% van de vloeroppervlakte beslaan, oftewel $0,02 \times 100 \text{ m}^2 = 2 \text{ m}^2$. De daglicht doorlatend oppervlakte van het beoogde materiaal heeft echter een transmissiewaarde van 58%.

Hoe groot de daglicht doorlatend oppervlakte moet zijn wordt als volgt berekend. Hierbij wordt de aanname gedaan dat de transmissiewaarde 0,8 bedraagt voor standaard glas:

$(0,8/\text{transmissiewaarde} \times \text{percentage daglicht doorlatend oppervlakte} \times \text{vloeroppervlakte})$

$$0,8/0,58 \times 0,02 \times 100 \text{ m}^2 = 2,76 \text{ m}^2$$

NB: De Dierenbescherming raadt aan om het op deze manier te compenseren. Op dit moment wordt hier nog niet op geborgd, in de volgende herziening zal bovenstaande worden opgenomen in de criteria.

6. *Is indirect daglicht ook toegestaan?*

Ja, indirect daglicht is ook toegestaan. Hierbij dient te worden uitgegaan van de oppervlakte van het kleinste raam (binnen of buiten) als beperkende factor bij het berekenen van daglicht doorlatend oppervlakte. Oftewel de oppervlakte van het kleinste raam bepaalt de daglicht doorlatend oppervlakte.

7. *Mag een daglichtkoker in plaats van in het dak, in de zijwand worden geplaatst?*

Nee, daglichtkokers mogen niet in de zijwand geplaatst worden. Dit aangezien er meer risico's zijn op belemmeringen in de daglichttoetreding door bijvoorbeeld de nabijheid van gebouwen/bomen.

8. *Mag ik om hittestress te voorkomen de ramen kalken?*

Ja, dat mag. Let er wel op dat de kalk weer wordt verwijderd na de zomerperiode zodat de daglichttoetreding de rest van het jaar niet wordt verminderd. Als toegestane periode waarin mag worden gekalkt, wordt het zomerhalfjaar van het KNMI gehanteerd: van 1 april tot en met 30 september. De kalklaag dient overigens nog wel daglicht door te laten. Deze mag dus niet zo dik zijn dat het natuurlijk dag- en nachtritme niet meer is waar te nemen in de stal. Zie ook het aanvullend besluit d.d. 20-12-2023.

Klimaat

9. *Bij plafond- en kanaalventilatie zit er boven het plafond ook lucht, mag deze inhoud meegenomen worden bij de berekening van de luchtinhoud?*

Nee, dit mag niet. In criterium AH04 is opgenomen dat bij ver- en/of nieuwbouw na 01-01-2011 doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 de luchtinhoud van de stal minimaal 1,2 m³ per big is. Dit kan worden berekend door: de inhoud van de afdeling (lengte x hoogte x breedte) te delen door het aantal biggen. In hoeverre de lucht boven het plafond direct beschikbaar is en hoeveel invloed dit heeft op de luchtkwaliteit, is wat betreft de Dierenbescherming twijfelachtig. Daarom is het niet toegestaan om de inhoud boven het plafond mee te nemen.

10. *De gespeende biggenafdeling kan niet voldoen aan de eis van 1,2 m³ per big, terwijl het stalklimaat wel op orde is. Is het mogelijk om op een andere manier te voldoen?*

De minimale hoeveelheid kubieke meter is een middel ten behoeve van een goed stalklimaat. In de aanstaande herziening worden andere manieren omschreven om een goed stalklimaat te borgen, vanuit nieuwe monitoringstechnieken. Er is besloten dat bedrijven die niet kunnen voldoen aan de eisen voor luchtinhoud per big per 01-01-2025, een alternatief wordt geboden door versneld over te gaan op digitale monitoring en daarop gebaseerde sturing van het stalklimaat. Zie hiervoor het aanvullend besluit d.d. 20-12-2023. In de loop van 2024 volgt meer informatie.

Kraamhok

11. *Biggen in het kraamhok moeten ongehinderd helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen. Hoe zit dit als de zeug voor met de neus tegen de voerbak aan ligt?*

Een zeug kan inderdaad met haar neus tegen de voerbak aan gaan liggen. Echter, de zeug zal dit niet altijd doen waardoor er ook momenten zijn dat de biggen wel over de grond om de zeug heen kunnen lopen. Als de biggen een paar dagen oud zijn, zouden ze ook over de neus heen kunnen springen.

12. *Biggen in het kraamhok moeten ongehinderd helemaal rond, langs de kanten, kunnen lopen. Hoe wordt er om gegaan met verstelbare vloeren?*

Verstelbare vloeren blijven toegestaan. De vloeren vormen veelal slechts in de eerste dagen een potentieel obstakel.

Mestplaats

13. *Mag de mestplaats blijven bestaan uit driekantroosters?*

Ja, het gebruik van driekantrooster is en blijft toegestaan voor alle diercategorieën zo lang deze voldoende grip geeft. Dit geldt ook voor andere materialen. Er veranderen bij nieuwen/of verbouw, doch uiterlijk per 01-01-2025 twee dingen: De eerste verandering is dat specifiek betonvloeren bij aanschaf moeten voldoen aan een stroefheid van 63 Leroux of FSC2000 waarde 0,60. De tweede verandering is dat wanneer de mestplaats dicht is, deze dient te worden ingestrooid. Zie ook het aanvullend besluit d.d. 20-12-2023.

Voerligboxen

14. *In de wet is opgenomen dat varkens tijdelijk afgezonderd mogen worden van de groep indien de varkens buitengewoon agressief, ziek of gewond zijn, dan wel door andere varkens zijn aangevallen. Mogen zeugen per 01-01-2025 nog afgezonderd worden van de groep d.m.v. enkele voerligboxen?*

Nee, dit mag niet. In criterium Z10 (Uitfaseren voerligboxen met uitloop) is opgenomen dat bij ver- en/of nieuwbouw na 01-01-2011 doch uiterlijk met ingang van 01-01-2025 geen gebruik meer gemaakt mag worden van voerligboxen. Zeugen mogen na aflopen van de overgangstermijn bij calamiteiten dus ook niet meer worden afgezonderd van de groep door middel van een voerligbox. Een alternatief is bijvoorbeeld om een agressieve of gewonde zeug tijdelijk af te zonderen in de ziekenboeg.

Groepshuisvesting

15. *Mogen er na 2025 groepen worden gehouden kleiner dan 20 vleesvarkens of zeugen?*

Ja, dat mag onder voorwaarde van méér oppervlakte per dier. Als varkens in grotere groepen samenleven kunnen zij als het ware ruimte van elkaar 'lenen' en op die manier verschillende functiegebieden onderscheiden in het hok. In sommige bestaande situaties is het niet mogelijk, of minder wenselijk, om grotere groepen te vormen. Om die reden is er besloten de staffel te verzachten t.a.v. maximale bezetting in kleinere groepen voor 1 ster varkensbedrijven. Zie het aanvullend besluit d.d. 20-12-2023.

16. *Stel, de bezetting in de zeugenstal wordt aangepast naar 2,40 m² per zeug vanwege groeps grootte kleiner dan 20 zeugen. Hoeveel vierkante meter dichte vloeroppervlakte is nu verplicht?*

In criterium Z08.1 staat beschreven dat er voor zeugen minimaal 1,3 m² dichte vloer moet zijn per 2,25 m². Dit blijft onveranderd in de nieuwe situatie.

Rekenvoorbeeld: Het hok biedt plaats aan 12 zeugen en is $12 \times 2,25 \text{ m}^2 = 27 \text{ m}^2$ groot. Hiervan beslaat $12 \times 1,3 \text{ m}^2 = 15,6 \text{ m}^2$ dichte vloer. Per 01-01-2025 is de bezetting van koppels t/m 19 dieren minimaal 2,40 m² per zeug. In dit hok mogen dan $27/2,40 = 11,25 = 11$ zeugen worden gehuisvest. De regels voor dichte vloer zijn nog steeds 1,3 m² per 2,25 m² en blijven dus ongewijzigd. De vloer hoeft niet te worden aangepast, er is nu in verhouding meer oppervlakte dichte vloer per zeug beschikbaar.

17. *Een optie om te kunnen voldoen aan een groeps grootte van 20 of meer varkens is om doorgangen te creëren tussen geschakelde hokken. Waar dienen deze doorgangen aan te voldoen?*

De doorgangen voldoen wanneer deze makkelijk toegankelijk zijn voor de varkens. Zo moeten er met gemak twee varkens tegelijkertijd kunnen passeren, bevinden zich geen obstakels in de doorgang en is deze voldoende verlicht. Ook bevat de doorgang zo min mogelijk haakse bochten of dode hoeken. De details hierover zijn te vinden in het aanvullend besluit van d.d. 2-12-2022 en 27-09-2023.

18. *Mogen deze doorgangen tijdelijk worden afgesloten?*

Wanneer hokken aan elkaar worden verbonden om te kunnen voldoen aan een bepaalde groeps grootte, moeten de doorgangen altijd open zijn. Uitgangspunt is dat stabiele groepen en tijdelijk sluiten en weer openen van doorgangen, tot nieuwe hiërarchie gevechten zou kunnen leiden. Er zijn een beperkt aantal uitzonderingen beschreven in het aanvullend besluit d.d. 27-9-2023 welke te maken hebben met het opleggen van specifiek speenbiggen, besmettelijke ziekten en het afleveren van varkens.

Vreetplaats

19. *Bij individuele of ad libitum voeding verandert in 2025 het minimum verplicht aantal vreetplaatsen van 1 op 12 naar 1 op 8 vleesvarkens. Echter, ik twijfel of de huidige vreetplaatsen voldoen aan de verplichte vreetbreedte.*

De Dierenbescherming heeft vernomen dat er de afgelopen jaren wisselende interpretaties zijn ontstaan over hoe de vreetbreedte gemeten mag worden. Het is niet de intentie geweest dat hoeken/zijkanten van voerbakken worden meegenomen in de bepaling van de minimum vreetbreedte. Echter, het is onwenselijk om de handhaving hierover ineens aan te passen, omdat dit in de praktijk een verzwaring zou opleveren. Daarom blijft deze manier van handhaving voorlopig van toepassing. In de herziening van de BLk varkenscriteria zal een overgangstermijn worden gesteld aan deze manier van handhaving. Na het aflopen van deze overgangstermijn dient enkel de binnenlengte tussen afscheiders gemeten te worden om de vreetbreedte te beoordelen. Dit geldt ook voor de buitenste plaatsen, de hoek/zijkant wordt niet meegeteld. Bij ronde voerbakken wordt de binnenlengte tussen afscheiders berekend door de omtrek minus de som van de breedte van alle afscheiders tezamen, te delen door het aantal voerplaatsen.